

Duurzaam werken, duurzaam leven

Veel mensen in armoede moeten genoegen nemen met tijdelijke baantjes, inclusief alle onzekerheden die dat met zich meebrengt. Dit staat haaks op het idee van duurzaamheid, want elk toekomstperspectief ontbreekt.

Mensen in armoede willen meepraten en nadenken over de toekomst, maar worden hier niet bij betrokken.

Wanneer je in onze samenleving iemand voor het eerst ontmoet, krijg je als eerste vraag: 'En wat doe je zoal in het leven?' Werk bepaalt in zeer hoge mate iemands sociale en financiële status. Veel mensen zijn trots op het werk dat ze verrichten of hebben verricht. Omgekeerd lijdt wie geen werk heeft, sterk onder de waardeoordelen die hij ondervindt. Want wie geen werk heeft, krijgt dikwijls te maken met vooroordelen, bijvoorbeeld dat werklozen lui zijn en niet willen werken. Om armoede duurzaam te bestrijden is het erg belangrijk deze stereotypen te ontcrachten.

De ongelijke toegang tot werk voor mensen in armoede heeft verschillende oorzaken: een lager opleidingsniveau, de ontoereikende afstemming tussen onderwijs en arbeidswereld, het tekort aan werk voor mensen met een laag opleidingsniveau, discriminatie, beperkte middelen voor mobiliteit en ten slotte de materiële omstandigheden waarin

mensen in armoede zich bevinden. Een baan is ook niet altijd voldoende om uit de armoede te geraken. Iedereen is het erover eens dat werk 'waardig' moet zijn opdat het een toekomst zou brengen. Mensen in armoede hebben evenwel dikwijls alleen maar kans op minderwaardig werk. Mensen in armoede willen meepraten en nadenken over de toekomst, maar worden hier niet bij betrokken omdat ze niet wakker zouden liggen van de (ecologische) uitdagingen die onze toekomst bedreigen. Door hun kwetsbare situatie op het gebied van werk, inkomen en huisvesting hebben ze inderdaad weinig of geen toekomstperspectief. Maar omdat hun toekomst onder druk staat, zijn ze precies wel vragende partij om mee te praten over die toekomst. Daarom namen mensen in armoede het initiatief tot een overlegproces over duurzaamheid en armoede. Het vond plaats met de sociale, armoede- en milieusector van alle gewesten en gemeenschappen van het land, ter voorbereiding van het

Gebieden zonder langdurig werklozen

In Frankrijk werden op initiatief van de vierdewereldbeweging de *Territoires Zéro Chômeurs de LongueDurée* opgericht. Dit experiment wordt in partnerschap met verschillende verenigingen uitgevoerd in tien regio's, na een unanieme goedkeuring door het Franse parlement op 29 februari 2016. Het is gebaseerd op drie principes: niemand is niet inzetbaar, er is geen tekort aan werk en er is geen gebrek aan budget. De gemeenten, de instellingen, burgers, de verenigingen en de bedrijven vormen, in een bepaalde regio van 3000 tot 100.000 inwoners, samen een lokaal comité dat werk zal bieden aan iedereen die onafgebroken en minstens twaalf maanden werkloos is. In een eerste fase ontmoet dit lokale comité de werkzoekenden, ongeacht hun administratief statuut, en bespreekt het met hen hun competenties, hun professionele plannen en de in een opleiding aan te scherpen vaardigheden.

In een tweede fase wordt een inventaris opgemaakt van nuttige werkzaamheden binnen de regio, die bedrijven of overheden nu laten liggen.

Ten slotte wordt een bedrijf opgericht dat de langdurig werklozen zonder uitzondering aanneemt met een contract van onbepaalde duur aan het minimumloon en volgens een uurregeling naar eigen keuze. Het doel is alle personen die door het lokale comité worden geïdentificeerd en die op het voorstel ingaan, aan werk te helpen en de werkloosheid volledig uit te roeien. Het bedrijf bekijkt vervolgens samen met zijn werknemers hoe de geïnventariseerde nuttige werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden. Per werknemer ontvangt het bedrijf van de staat het equivalent van de werkloosheidskosten, dat wil zeggen de kosten voor de uitkering en begeleiding en de indirecte kosten. Het gaat dus niet om bijkomende uitgaven, maar om de passieve uitgaven door de staat. De passieve uitgaven voor werkloosheid worden omgezet in actieve uitgaven voor een baan.

tweejaarlijkse verslag 2018-2019 'Duurzaamheid en Armoede'. Tijdens dit overlegproces kwamen enkele interessante projecten aan bod. Zo werd er lang gediscussieerd over de Franse *Gebieden zonder langdurig werklozen*.

Niemand is niet inzetbaar

Dit Franse voorbeeld wekt enthousiasme, want het geeft iedere langdurig werkloze de mogelijkheid toegang te verkrijgen tot een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde duur, betaald aan het minimumloon, dat ook nog een antwoord biedt op niet-vervulde maatschappelijke behoeftes en zonder dat dit de staat meer kost. Zowel op politiek als op economisch vlak lijkt dit als het ware een kwestie van gezond verstand. Het is daarom niet verwonderlijk dat Franstalig België – zoals dat vaak en quasi-systematisch het geval is – naar dit Franse initiatief kijkt. Momenteel worden in Brussel en Charleroi pilotprojecten uitgevoerd die geïnspireerd zijn op

dit Franse initiatief, al zijn er drie fundamentele verschillen met de oorspronkelijke filosofie. Ten eerste is het niet de bedoeling om de langdurige werkloosheid volledig uit te roeien, vermits beslist werd zich enkel te richten op personen die het verst van de arbeidsmarkt staan. Ten tweede wordt in Frankrijk onderzocht of de betrokkenen er op zeer lange termijn financieel voordeel uit halen. In België moet een dergelijk onderzoek nog worden opgezet. Ten derde worden de betrokken personen in Frankrijk voortdurend gecontacteerd over wat ze willen doen of willen leren; wat men hun aanbiedt, is daaraan aangepast. Dit gebeurt niet in België.

Over één zekerheid zijn alle deelnemers aan het overleg het eens: niemand is niet inzetbaar, mits er op een andere manier over werk wordt gedacht.

Bijgevolg vragen de deelnemers aan het overleg binnen het Steunpunt tot bestrijding van armoede voorzichtig te zijn met het project zoals het in België is gestart en er goed op te letten dat de werklozen die in zo'n gebied wonen hun recht op vrije keuze behouden. Ze benadrukken dat het oorspronkelijk concept van het initiatief behouden moet blijven en dat het niet omgebogen mag worden naar gedwongen activering van werklozen, zoals in de plannen voor een gemeenschapsdienst voor werklozen of leefloongerechtigden, die politici overwegen. Dit neemt niet weg dat er, los van alle nuances, één zekerheid is waarover alle deelnemers aan het overleg het eens zijn: niemand is niet inzetbaar, mits er op een andere manier over werk wordt gedacht. 'Het project TZLCD is geen wondermiddel, het gaat om een zeer moeilijke uitdaging die de inzet van bedrijven, beleidsmensen en alle burgers vereist,' vinden de deelnemers. Het is de moeite waard om de omzetting van het project naar België en ook Vlaanderen verder te bestuderen, zolang de oorspronkelijke filosofie gerespecteerd wordt. Zijn er gemeenten die de handschoen opnemen? Het Steunpunt tot bestrijding van armoede is bereid te helpen bij het nadenken en het leggen van contacten met het middenveld. ■

HENK VAN HOOTEGEM IS COÖRDINATOR EN THIBAUT MOREL MEDEWERKER VAN STEUNPUNT TOT BESTRIJDING VAN ARMOEDE, BESTAANSONZEKERHEID EN SOCIALE UITSLUITING